

формувати дбайливе, відповідальне ставлення до природи як до середовища життя живих організмів, людської праці та міста як спільного дому для людей;

- розглядати спільну творчу працю людей (у різних галузях та сфері послуг) як взаємодопомогу для створення сприятливих умов для спільного життя людей у місті, економії ресурсів та збереження природних екосистем як середовища існування рослин і тварин.

Отже, еколого-економічне виховання дітей дошкільного віку є одним з провідних засобів накопичення основ людського капіталу, який в майбутньому сприятиме за допомогою інтуїції спрямовувати творчу самореалізацію людини в професійній діяльності на розвиток виробництва, економію природних ресурсів і підвищення якості життя людей. Він необхідний для розвитку інноваційних технологій і досягнення сталого розвитку суспільства в майбутньому, тому може розглядатися як стратегічно цінний ресурс.

Література:

1. Гавриш Н., Пометун О. Дошкільнятам – освіта сталого розвитку. Парціальна програма для закладів дошкільної освіти. Київ. 2019. <http://zolotiipivnik.in.ua/wp-content/uploads/2020/02/partialna-programa-doshkilnyatam-osvita-dlya-stalogo-rozvytku.pdf>
2. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку: навч.-метод. посіб. для дошкільних навч. закладів / Н. Гавриш, О. Саприкіна, О. Пометун; за заг. ред. О. Пометун. Дніпро : «ЛІРА», 2014. 120 с. <http://bilatserkva-dnz9.edukit.kiev.ua/Files/downloads/1043434.pdf>
3. Іванчук С.А. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку: монографія. Дніпро : Вид-во ЛІРА, 2022. 466 с.
4. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти [Електронний ресурс]: Підручник / І.Л. Якименко, Л.П. Петрашко, Т.М. Димань, О.М. Салавор, Є.Б. Шаповалов, М.А. Галабурда, О.В. Ничик. Київ : НУХТ, 2022. 337 с. https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7990/1/stratetiia_staloho.pdf
5. Хрестоматія з освіти для сталого розвитку (для формування екологічно-економічно- й соціально-доцільної поведінки дітей дошкільного віку): навчально-практичний посібник для закладів дошкільної освіти / укладачі. С.А. Іванчук, С.С. Кочнева. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2020. 185 с.

СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗДО В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Білоус І. І.

*Західноукраїнський національний університет,
1982bilous@gmail.com*

Актуальність створення та забезпечення безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти важко переоцінити, адже мова йде про наймолодшу і найвразливішу категорію населення – дітей. У сучасному світі, де кількість потенційних загроз постійно зростає, створення безпечного середовища стає першочерговим завданням. Діти дошкільного віку через свою допитливість та недостатній досвід не можуть самостійно оцінити рівень небезпеки, тому потребують особливої уваги та захисту з боку дорослих. Зростання урбанізації, технічного прогресу та інформаційного простору збільшує ймовірність виникнення різноманітних ризиків, таких як травми, хвороби чи психологічні стреси. У зв'язку з цим, освітні заклади повинні бути не лише місцем навчання, але й оазисом безпеки та комфорту для кожної дитини. Забезпечення безпечного середовища сприяє розвитку почуття захищеності, що є ключовим для формування здорової психіки та позитивного ставлення до світу. В умовах пандемії та

інших глобальних викликів, питання безпеки в закладах дошкільної освіти набуває нових аспектів, що потребують сучасних рішень та системного підходу. Тому дослідження та впровадження ефективних методів забезпечення безпеки є актуальним завданням, яке має вирішуватися на рівні закладів освіти, держави та суспільства в цілому.

Метою дослідження полягає у висвітленні важливості створення безпечного й здорового освітнього середовища в ЗДО України в умовах воєнного стану, а також визначення та характеристика ключових елементів для створення безпечного та стабільного освітнього середовища, яке сприятиме збереженню фізичного та емоційного благополуччя дітей у надзвичайних ситуаціях. Це дозволить розробити рекомендації для педагогів і керівників, спрямовані на підвищення рівня безпеки та гармонійного розвитку дітей.

Забезпечення безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти в Україні завжди було актуальним питанням. Однак в умовах війни це питання набуло критичного значення, адже реалії сьогодення висувають нові вимоги до безпеки дітей [1]. У сучасних умовах війни, діти стають не лише вразливими до звичайних побутових ризиків, але й до загроз, пов'язаних із воєнними діями, що суттєво змінює підхід до забезпечення їхньої безпеки в закладах освіти.

Кабінетом Міністрів України 7 квітня 2023 року було ухвалено Концепцію безпеки закладів освіти. Основна мета даного документу – організація рівних, належних і безпечних умов здобуття освіти та педагогічної діяльності. Реалізація Концепції в ЗДО дозволила педагогічним колективам: розробити стратегію створення безпечного освітнього середовища в ЗДО; впроваджувати чіткі алгоритми дій у разі небезпеки; систематизувати навчання для педагогів та дітей щодо дій у різних ситуаціях; забезпечити комфортне перебування в укриттях та захисних спорудах учасників освітнього процесу; запобігати проявам фізичного та психологічного насильства; дотримуватися прав і норм фізичної, інформаційної та психо-соціальної безпеки [2].

Дошкільні заклади повинні бути готовими до різних надзвичайних ситуацій, таких як повітряні тривоги, обстріли та інші форми військової небезпеки. В таких умовах, питання фізичної безпеки стає пріоритетним. Освітні заклади повинні мати обладнані укриття, де діти можуть перебувати в безпеці під час небезпеки. Крім того, педагогічний персонал повинен бути підготовлений до швидкого реагування на надзвичайні ситуації та психологічної підтримки дітей у кризових моментах. Важливим аспектом є також проведення тренувань з евакуації та навчання дітей правилам безпечної поведінки під час небезпеки.

Однак забезпечення безпеки у воєнний час стосується не лише фізичного захисту. Психологічний добробут дітей є ще одним важливим аспектом, що вимагає особливої уваги. Діти дошкільного віку гостро реагують на стресові ситуації, особливо коли йдеться про небезпеку їхнього життя та життя їхніх близьких. У цьому контексті заклади дошкільної освіти мають відігравати роль психологічного притулку, де діти можуть відчувати себе у безпеці. Педагоги повинні бути навчені основам психологічної підтримки, щоб допомагати дітям долати страхи та тривогу, пов'язані з війною.

Важливо також налагодити співпрацю з батьками та громадами. Спільна робота дозволить розробити комплексні стратегії безпеки, які враховуватимуть індивідуальні особливості кожної дитини. Батьки повинні бути проінформовані про заходи безпеки у закладі та вміти діяти у разі надзвичайних ситуацій. Крім того, залучення громадських організацій та місцевої влади може сприяти забезпеченню додаткових ресурсів для покращення безпеки у закладах дошкільної освіти.

У сучасних умовах війни питання безпеки в закладах дошкільної освіти вимагає інноваційного підходу. Це включає використання сучасних технологій, наприклад, систем оповіщення про небезпеку, а також розробку нових методик навчання дітей правилам безпеки у форматі гри. Крім того, необхідно постійно оновлювати знання

педагогів та керівників закладів освіти, забезпечуючи їх актуальною інформацією про методи захисту та реагування на воєнні загрози.

Таким чином, забезпечення безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти в умовах війни є комплексним завданням, що потребує узгоджених дій на рівні закладу, громади та держави. Лише об'єднання зусиль усіх учасників освітнього процесу дозволить створити безпечне та стабільне середовище, де діти зможуть продовжувати свій розвиток, незважаючи на виклики сучасності.

Література:

1. Про організацію безпечного освітнього простору в закладах дошкільної освіти та обладнання укриттів: лист МОН від 20.06.2023 р. № 1/8820-23. URL: <https://document.vobu.ua/doc/20325> (дата звернення: 13.09.2024).

2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти». № **301-р від 07.04.2023**. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 13.09.2024).

ПРИРОДОТЕРАПІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Вільхова О.Г.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка
oksana.vilhovadinec@gmail.com*

Ми живемо у винятковий час. Не зважаючи на страшні воєнні події, які розгорнулися на території України, суспільство має величезні знання і технічні можливості, про які наші пращури могли лише мріяти. Телескопи дозволяють бачити мільярди галактик, мікроскопи – зазирнути до основ життя, а значення комп'ютерів та інтернет-систем взагалі важко переоцінити. Та разом з тим ми є свідками знищення життя у масштабах, невідомих в історії жодному поколінню, адже живемо в період індустріального зростання, технічного прогресу, максимального ядерного озброєння.

На перший план перед усією українською спільнотою постають проблеми збереження і зміцнення здоров'я людства. Особливо це актуально для представників педагогічної професії, адже на їхніх плечах лежить освіта і виховання підростаючого покоління, майбутнього нашої нації, проти якого сьогодні спрямовано вістря геноциду сусідньої держави-агресора.

Освіта маленької особистості починається в сім'ї, а потім естафету переходить до закладу дошкільної освіти. Стан професійного здоров'я вихователя позначається на результатах педагогічної діяльності, на здоров'ї вихованців, визначає самоефективність його особистості, загалом є стратегічною проблемою сучасного закладу дошкільної освіти.

Провідні українські та зарубіжні дослідники однією з причин появи багатьох захворювань вихователів визначають складність професії, величезну відповідальність, наявність стресових ситуацій під час роботи з дітьми і, особливо, батьками. Одним із найпопулярніших засобів відновлення емоційних і фізичних сил педагога є природотерапія – оздоровчий вплив на організм засобів природи, фауни і флори, водойм, річок, морів тощо.

Означена проблема розроблена досить ґрунтовно в працях вітчизняних і зарубіжних педагогів та психологів (Т. Андрющенко, І. Бех, В. Бобрицька, Ю. Болотна, О. Гнізділова, Т. Дзюба, О. Кананихіна, Н. Коваль, О. Ковтонюк, Н. Котляр, Н. Лірук, Л. Лохвицька, О. Мальцева, Т. Петрова, В. Пилипенко, Ж. Святославська, В. Сердюк, С. Уткіна, А. Фломбойм та ін.)